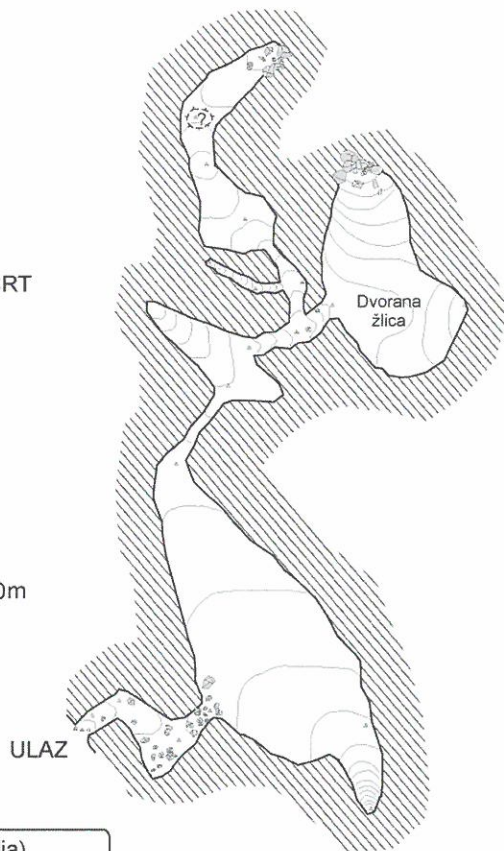
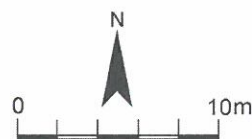

TLOCRT

Suvaja (Nova Kršlja)
duljina kanala: 77,6 m
mjerili: Darko Višek, Marko Studen
nacrt izradio: Damir Pavelić
istraženo 13. srpnja 2011. godine

System Ponorac – Jovina pećina, 2834 m

This article shows indicators of the name change of the Ponorac – Jovina pećina system which has been explored until now as System Ponorac – Suvaja. It also gives the correct location of the Suvaja cave which is situated about 80 meters from the entrance to Jovina pećina. The new passages of the Ponorac – Jovina pećina system, discovered in 2010, were once more topographically surveyed. It has been ascertained that the length of the system is 2.384 m.

Litno - izvor u Zatonu trenutno najdulja morem potopljena špilja na hrvatskom dijelu Jadrana

Suradnja SO HPK-a Sv. Mihovil - DDISKF

Tihomir Kovačević - Tihi

Do nedavno je Medvjeda špilja na Lošinjju bila najdulja istražena morem potopljena špilja na hrvatskom dijelu Jadrana s duljinom potopljenih kanala od 245 m. Sada sa sigurnošću znamo da je to izvor Litno u Zatonu Šibenskom, čiji potopljeni kanali prelaze 550 m duljine.

Na istočnoj obali Zatonskog zaljeva, uz asfaltnu cestu a nedaleko od mjesnog kupališta Zvizda, nalazi se na rubu borove šumice pre-

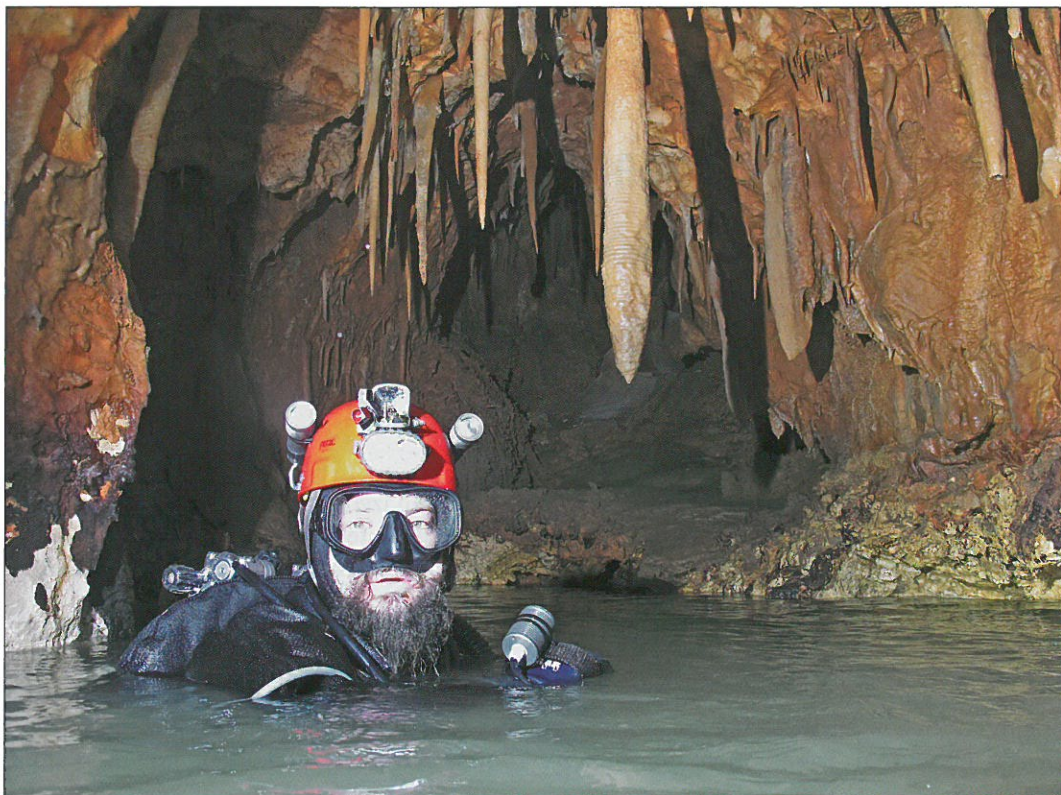
ma Zatonu izvor Litno. Iz 60 cm visoke pukotine pod okomitom stijenom izbija snažan vodeni tok, koji prolazi kroz kaptazu i tvori plitko jezero (6 × 3 m); jezero ima ispušt prema moru.

Prije Domovinskog rata speleolozi SO HPD-a Željezničar iz Zagreba spomenuli su pri obavljanju preliminarnih speleoloških istraživanja izvor Litno (Lukić O., Jalžić B., 1990: Speleološke pojave NP Krka). Nakon Domovinskog rata,

Izvor Litno

Tihomir Kovačević

Nekoliko metara iza prvog sifona je i drugi, s fosilnim kanalom

kada su istraživanja nastavljena, speleoloronilac Vedran Jalžić se provukao kroz pukotinu i zamijetio da se izvor unutra širi i da kanal ide dalje.

Krajem travnja 2011. šibenski speleolozi, dugogodišnji ronilački instruktor Emil Lemac i Matko Čvrljak, mladi ronilac-arheolog, zaronili su u izvor 60-ak metara daleko, koliko su imali niti. Napravili su prve podvodne fotografije i shvatili da kanal ide dalje na dubini ne većoj od 2 - 3 m.

U sklopu priprema Terraneo festivala u Šibeniku, održana je u srpnju 2011. akcija čišćenja podmorja na budućem gradskom kupalištu »Pekovcu« pod vodstvom Tihomira Kovačevića i uz sudjelovanje speleoronilaca DDISKF-a, ronilaca DVD-a iz Šibenika i iz RK-a Šibenik. Po završetku akcije našli su se u jednoj šibenskoj konobi zajedno neki članovi SO HPK-a Sv. Mihovil i DDISKF-a. Tada su Teo Barišić i Alan Kovačević dogovorili »novu« akciju ronjenja u Litnu. Već sutradan ronili su u Litnu A. Kovačević i E. Lemac. Preronili su prvih

100 m kanala i izronili u zračni džep 5×3 m. Kanal je išao dalje. Nit je ostavljena. U lokalnoj konobi »Lanterna« radena je skica (T. Barišić, A. Kovačević, E. Lemac).

Dogovoreno je novo ronjenje za trajanja Terraneo festivala početkom kolovoza. Speleoroniocu Alanu Kovačeviću se 11. kolovoza 2011. priključio iskusni partner Tomislav Flajpan-Frf iz DDISKF-a s kojim najviše roni u zadnje vrijeme; na akciji su još bili Teo Barišić i Tihomir Kovačević. Tada su prošli sljedećih 200 m novih kanala, a ukupna duljina je procijenjena na oko 270 m. Pronadena su i dva nova zračna džepa. Kanal je širine 4 - 6 m i dubine 3 m te ide dalje. Tada se već znalo da će za daljnje napredovanje biti potreban podvodni skuter.

Otprilike u to vrijeme je u Zatonu među brojnim turistima boravio i Luka Čoga, porijeklom iz Zatonu, koji živi i radi u Sloveniji te roni po špiljama. Njegovu pažnju tada je privukla nit koja je virila iz izvora pa je zaronio sa svoja dva

prijatelja Viktorom Zidenjščakom i Matejom Korošičem. Preronivši prvih 110 m ostavio je na kraju niti plastičnu pločicu s natpisom »LUKA«. Nakon urona raspitao se tko istražuje špilju te se javio SO-u »Sv. Mihovil« i pritom izrazio želju da sudjeluje pri daljnjim istraživanjima izvora ako bude moguće.

Ako računamo ronjenje V. Jalžića kao prvi istraživački uron, onda su peti i šesti istraživački uron u izvor ponovo poduzeli Alan Kovačević i Tomislav Flajpan - Frf 27. i 28. kolovoza 2011. (na akciji su sudjelovali i Teo Barišić, Tihomir Kovačević, Marko Studen, A. Kovačević-Tuna, M. Kovačev, Zdravko Međimurec i ekipa iz »Atoma« Zavidovići). Ovaj put su s podvodnim skuterom posuđenim od Vedrana Jalžića prošli prvih 270 m špilje, gdje su ostavili skuter i postavili novih 220 m niti. Drugi dan su topografski snimili prvih 100 m (mjerna traka i orijentacijski kompas), primijetili jegulju daleko u kanalu i akciju snimili kamerom (prvi dan). Ustanovili su da se Glavni kanal izvora na kraju sužava i pretvara u potopljen vertikalni meandar. Na dubini od 5 m uglavljena je stijena u sredini kanala koja onemogućava daljnji prolaz, no postoji mogućnost izvlačenja kamenja sa strane. Stijene kanala obložene su finom blatnom emulzijom, koja brzo zamućuje vodu i stvara veliku opasnost za siguran povratak, čak i po niti.

E. Lemac i M. Čvrljak ronili su 5. studenoga 2011. s namjerom da nastave topografsko crtanje od mjesta uđaljenog 100 m od ulaza. Nažalost, voda se brzo zamutila, tako da su odustali. Poslije toga još su jednom, tijekom studenog, ronili Luka Čoga s partnerom do 470 m i na 350 m

Ronjenje u Litnu

od ulaza ušli u novi bočni kanal duljine oko 50 m (ostavili su nit).

Ronioci su u nekoliko ronjenja za trajanja plime zamijetili na više mjesta u špilji, pa i u krajnjim dijelovima, mutež nastalu miješanjem slane i slatke vode.

Ukupna duljina špilje procjenjuje se na oko 520 m (postavljeno je 560 m niti) i to je čini trenutno najduljom morem potopljenom špiljom na hrvatskom dijelu Jadrana.

Potrebno je nastaviti s topografskim snimanjem do sada pronađenih kanala. Daljnja su istraživanja moguća, jer na sadašnjem kraju postoji mogućnost kopanja, odnosno izvlačenja uglavljenog kamenja, no nije isključeno da će se u nekom od bočnih kanala pronaći prohodniji nastavak špilje. S obzirom na to da je špilja izuzetno pogodna za obuku speleo-ronilaca, trebat će puno bolje načiniti sustav vodećih niti kroz objekt.

Litno – Spring in Zaton, currently the longest undersea cave in Croatia

Source Litno in Zaton was mentioned for the first time in the year 1990 during the exploration carried out by speleologists from SO PD Željezničar from Zagreb. After that, during July and August 2011, speleologists from Sv. Mihovil and DDISKF were diving several times, sketched 490 m and topographically surveyed first 100 m. During November 2011, another 50 m of the side passage were discovered. Estimated total length of the cave is around 520 m (560m of guide line was placed) which makes it currently the longest undersea cave in the Croatian part of the Adriatic. Further exploration and prolongation of the passages is possible.